

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	11
WSTĘP	15

Rozdział I. ZASADA PRAWA DO OBRONY

W POLSKIM POSTĘPOWANIU KARNYM	20
--	-----------

I Zasada prawa do obrony . . . . .

1. Miejsce zasady w systemie prawa.	20
2. Zasada prawa do obrony w ujęciu abstrakcyjnym	24
3. Zasada prawa do obrony w ujęciu konkretnym	26
3.1. Prawo do obrony jako element demokratycznego państwa prawa . . .	26
3.2. Prawo do obrony w Konstytucji RP	32
3.3. Zasada prawa do obrony w kodeksie postępowania karnego	35

II Uwarunkowania związane z realizacją prawa do korzystania

z pomocy obrońcy w polskim procesie karnym	37
---	-----------

1. Obrońca jako osoba wykonująca zawód zaufania publicznego	38
1.1. Pojęcie zawodu zaufania publicznego	38
1.2. Znaczenie kodeksów etyki dla wykonywania zawodów zaufania publicznego	40
1.3. Rola kodeksów etyki zawodowej dla realizacji prawa do korzystania z pomocy obrońcy.	45
1.4. Nawiązanie stosunku obrończego w przypadku obrońcy z wyboru	46
1.5. Nawiązanie stosunku obrończego w przypadku obrońcy z urzędu	48
1.5.1. Wyznaczenie obrońcy z urzędu z powodu zaistnienia przesłanek obrony obligatoryjnej	51
1.5.2. Odmowa podjęcia się obrony oskarżonego w postępowaniu karnym	53
1.6. Rozwiązanie stosunku obrończego	55

1.6.1. Rozwiązanie stosunku obrończego z wyboru	55
1.6.2. Rozwiązanie stosunku obrończego z urzędu	56
1.7. obrońca substytucyjny oraz upoważnienie aplikanta do wykonywania zastępstwa procesowego	59
2. Prawo zatrzymanego do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym	61
3. Pozycja obrońcy względem oskarżonego oraz sądu.	66
3.1. obrońca – przedstawiciel procesowy czy pomocnik oskarżonego?	66
3.2. Obowiązek działania na korzyść oskarżonego.	67
3.3. Tajemnica obrończa.	69
3.4. Granice legalności działania obrońcy.	74

ROZDZIAŁ II. POROZUMIENIA PROCESOWE

W WYBRANYCH OBCYCH PORZĄDKACH PRAWNYCH

ORAZ POLSKIM POSTĘPOWANIU KARNYM 82

I Pojęcie „porozumienia procesowego”, „trybu konsensualnego”, „wyroku konsensualnego” 82

II Porozumienia procesowe w wybranych obcych porządkach prawnych. 85

1. Porozumienia procesowe w państwach systemu *common law* 85

1.1. Porozumienia procesowe w Stanach Zjednoczonych Ameryki 86

1.2. Porozumienia procesowe w Anglii i Walii 92

1.3. Wady oraz zalety porozumień procesowych w systemie *common law* 95

2. Porozumienia procesowe w państwach systemu prawa kontynentalnego. 97

2.1. Włochy. 97

2.2. Niemcy 100

III Tryby konsensualne w polskim postępowaniu karnym. 106

1. Skazanie bez rozprawy oraz dobrowolne poddanie się karze. 106

1.1. Skazanie bez rozprawy oraz dobrowolne poddanie się karze w okresie 01.09.1998 r. – 30.06.2015 r. 106

1.1.1. Pierwotny kształt instytucji 106

1.1.2. Najistotniejsze zmiany legislacyjne wprowadzone przez nowelizację ze stycznia 2003 r. 108

1.2. Skazanie bez rozprawy oraz dobrowolne poddanie się karze po nowelizacjach z lat 2013–2016.	110
1.2.1. Rozszerzenie zakresu spraw rozpoznawanych w sprawach konsensualnych	110
1.2.2. Usprawnienie toku postępowania	110
1.2.3. Charakter instytucji konsensualnych.	113
1.2.4. Rozszerzenie zakresu przedmiotowego porozumień procesowych	115
1.2.5. Wzmocnienie pozycji pokrzywdzonego	116
1.2.6. Jawność posiedzeń z art. 343 oraz 343a k.p.k.	119
1.2.7. Ograniczenia w zaskarżalności wyroków konsensualnych.	120
2. Tryby quasi-konsensualne.	124
2.1. Warunkowe umorzenie postępowania.	124
2.1.1. Charakter prawny warunkowego umorzenia postępowania	125
2.1.2. Elementy konsensualne w konstrukcji warunkowego umorzenia postępowania.	126
2.2. Wyrok nakazowy.	128
2.2.1. Postępowanie nakazowe (art. 500–507 k.p.k.)	128
2.2.2. Sprzeciw od wyroku nakazowego jako element konsensualny	129
2.3. Umorzenie konsensualne (01.07.2015 r. – 14.04.2016 r.)	130
2.3.1. Kształt instytucji	130
2.3.2. Charakter prawny instytucji	131
3. Zasada konsensualizmu w polskim procesie karnym	133

ROZDZIAŁ III. UDZIAŁ OBROŃCY

W ZAWIERANIU POROZUMIEŃ PROCESOWYCH	135
I obrońca jako podmiot uczestniczący w zawieraniu porozumień karnoprocessowych	135
1. Racje przemawiające za udziałem obrońcy w zawieraniu porozumień karnoprocessowych.	135
2. Konsensualne zakończenie postępowania z punktu widzenia interesów oskarżonego oraz obrońcy	143
II Czynności wstępne zmierzające do zawarcia porozumienia karnoprocessowego	146
1. Wstępne warunki pozwalające na przystąpienie do negocjacji w przedmiocie zawarcia porozumienia procesowego	146
2. Rozmowa obrońcy z oskarżonym.	148

2.1. Przyznanie się do winy.	148
2.1.1. Przyznanie się do winy oraz składanie wyjaśnień przed organem procesowym.	149
2.1.2. Przyznanie się do winy przed obrońcą	154
2.2. Identyfikacja korzyści oraz niebezpieczeństw związanych z zawarciem danego porozumienia procesowego . . .	157
2.2.1. Korzyści materialnoprawne.	158
2.2.2. Korzyści procesowe	160
2.2.3. Zagrożenia materialnoprawne	166
2.2.4. Zagrożenia procesowe	169
2.3. Rekomendacja w przedmiocie zawarcia porozumienia procesowego	171
III Negocjacje	174
1. Negocjacje prawnicze a porozumiewanie się w kwestiach dotyczących skazania wyrokiem konsensualnym.	175
1.1. Charakterystyka negocjacji prawniczych	175
1.2. Charakter negocjacji w przedmiocie skazania w trybach konsensualnych.	177
2. Przedmiot negocjacji w przedmiocie skazania w trybach konsensualnych	180
2.1. Środki penalne oraz koszty postępowania.	181
2.2. Ustalenia faktyczne	184
2.3. Kwalifikacja prawna czynu	190
2.4. Środki zapobiegawcze	193
3. Przebieg negocjacji w przedmiocie skazania w trybach konsensualnych	194
3.1. Relacje na linii obrońca – oskarżony.	194
3.2. Negocjacje obrońcy z prokuratorem	199
3.3. Negocjacje obrońcy z pokrzywdzonym	209
IV Postępowania konsensualne	216
1. Przebieg postępowań konsensualnych i quasi-konsensualnych z perspektywy obrońcy	216
1.1. Skazanie bez rozprawy.	216
1.2. Dobrowolne poddanie się karze	222
1.3. Warunkowe umorzenie postępowania i wyrok nakazowy.	228
2. Wpływ braku realizacji porozumienia procesowego na dalszy bieg postępowania	233

2.1. Dopuszczalność cofnięcia oświadczenia w przedmiocie zakończenia sprawy w trybie konsensualnym	233
2.2. „Uczciwa gra” porozumiewających się uczestników postępowania a rzetelność procesu	242
2.2.1. Artykuł 440 k.p.k. jako gwarancja sprawiedliwego wyroku w kontekście procedowania w trybach konsensualnych	247
2.2.2. Udział obrońcy jako czynnik sprzyjający „uczciwej grze” podmiotów zawierających porozumienie procesowe	250
2.3. Zasadność zarzutu apelacyjnego nieuwzględnienia wniosku o skazanie konsensualne	251
3. Apelacja od wyroku konsensualnego	254
3.1. Apelacja oskarżonego oraz obrońcy po nowelizacji z 11 marca 2016 r.	254
3.2. Zarzut obrazy przepisów prawa materialnego.	256
3.3. Zarzut obrazy przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia	257
3.4. Rażąca niesprawiedliwość wyroku konsensualnego	260

ROZDZIAŁ IV. UDZIAŁ ORGANÓW PROCESOWYCH

ORAZ POZOSTAŁYCH PROFESJONALNYCH UCZESTNIKÓW POSTĘPOWANIA KARNEGO W ZAWIERANIU POROZUMIEŃ PROCESOWYCH . . . . .

264	264
I Udział sądu w zawieraniu porozumień procesowych	264
1. Postępowanie dowodowe przed sądem w trybach konsensualnych.	264
1.1. Podstawa dowodowa wyroku konsensualnego	265
1.1.1. Wyrok konsensualny wydany na posiedzeniu	265
1.1.2. Wyrok konsensualny wydany na rozprawie.	269
1.2. Swobodna ocena dowodów przy wyrokowaniu w trybach konsensualnych	270
2. Zasada bezstronności sądu a instytucje konsensualne	272
3. Orzeczenia wydawane przez sąd procedujący w trybach konsensualnych	275
3.1. Orzeczenia wydawane przez sąd pierwszej instancji	275
3.2. Orzeczenia wydawane przez sąd w postępowaniu odwoławczym	283
3.3. Dopuszczalność wydania wyroku konsensualnego przez sąd odwoławczy	286

II Udział prokuratora oraz Policji w zawieraniu porozumień procesowych	291
1. Korzyści oraz niebezpieczeństwa związane z zawieraniem porozumień procesowych z punktu widzenia organów ścigania	291
1.1 Korzyści związane z zawieraniem porozumień procesowych przez organy ścigania	293
1.2. Niebezpieczeństwa związane z zawieraniem porozumień procesowych przez organy ścigania	294
2. Przebieg postępowań konsensualnych z perspektywy prokuratora i Policji	295
2.1. Okoliczności sprzyjające zawarciu porozumienia	295
2.2. Skazanie bez rozprawy	298
2.3. Dobrowolne poddanie się karze	300
2.4. Apelacja prokuratora od wyroku konsensualnego.	302
2.5. Udział Policji w zawieraniu porozumień procesowych.	303
III Udział pełnomocnika pokrzywdzonego w zawieraniu porozumień procesowych	306
1. Racje przemawiające za udziałem pełnomocnika pokrzywdzonego (oskarżyciela posiłkowego) w zawieraniu porozumień procesowych	307
2. Przebieg postępowań konsensualnych z perspektywy pełnomocnika pokrzywdzonego	309
2.1. Sprzeciwienie się przez pokrzywdzonego wydaniu wyroku konsensualnego.	309
2.2. Negocjacje karnoprosesowe z perspektywy pełnomocnika pokrzywdzonego.	311
2.3. Zaskarżanie wyroków konsensualnych przez oskarżyciela posiłkowego.	314
WNIOSKI	317
I Wnioski <i>de lege lata</i>	317
II Wnioski <i>de lege ferenda</i>	322
BIBLIOGRAFIA	325